

GLOSE PRAGMASTILISTICE ÎN JURUL UNUI TERMEN: *GRIPĂ PORCINĂ*

CONSTANTIN-IOAN MLADIN

Universitatea „Sv. Kiril i Metodij”, Skopje (Macedonia)

1. Anamnez

În aceste pagini voi încerca să inventariez avatarurile sintagmei terminologice române *gripă porcînă* din tehnolectul medical și din limba-obiect (cu unele considerații interlingvistice) pe baza unui corpus integral constituit din enunți excerptate din media electronică (site-uri ale unor periodice on-line, forumuri de discuții, bloguri)¹. Comunicarea îi propune totodată să evidențieze câteva dintre mecanismele lingvistice (lexicale, sintactice, pragmatice) pe care le au la dispoziție locutorii pentru a-și exprima, cu grade diferite de subtilitate, distanțarea față de un fenomen (social, politic, medical...) oarecare – maladia respiratorie acută provocată de virusul *A(H1N1)* în cazul de față.

---

¹ Adresele internet sunt următoarele: 1 2.gds.ro, 2 9am.ro, 3 agenda.ro, 4 albanetinfo.g7.ro, 5 animale.ro, 6 antena3.ro, 7 arhiblog.ro, 8 bakchich.info, 9 balonul-imobiliar.blogspot.com, 10 blog.lefigaro.fr, 11 blogcatalog.com, 12 blogu.lu, 13 blogudedupacafea.blogspot.com, 14 bucuresti.24fun.ro, 15 bucuresti-news.ro, 16 bymadme.wordpress.com, 17 cancan.ro, 18 clubford.ro, 19 copilul.ro, 20 crisia.net, 21 cristiroman.ro, 22 daciaclub.ro, 23 danielveres.wordpress.com, 24 desspina.com, 25 dinamo.prosport.ro, 26 dono.ro, 27 drweather.wordpress.com, 28 dxn-doxon.blogspot.com, 29 economie.hotnews.ro, 30 edilive.blogspot.com, 31 eleonora-lisnic.blogspot.com, 32 eugenol.ro, 33 europolibera.org, 34 evenimentul.ro, 35 evz.ro, 36 expat.ablog.ro, 37 facebook.com, 38 flacarais.ro, 39 forum.cs.tuiasi.ro, 40 forum.desprecopii.com, 41 forum.realitatea.net, 42 fr.answers.yahoo.com, 43 franck77.unblog.fr, 44 ftw.ro, 45 gandul.info, 46 garbo.ro, 47 georgezafiu.ro, 48 giurgiu-news.ro, 49 hotnews.ro, 50 iacobmiky.blogspot.com, 51 infonews.ro, 52 informatiadealba.ro, 53 italiaromania.com, 54 iustin.info, 55 jurnalul.ro, 56 kashimblog.blogspot.com, 57 lebiolavie.activebb.net, 58 leblogdrzz.over-blog.com, 59 libertatea.ro, 60 loaze.ro, 61 luanazosmer.com, 62 maddish.weblog.ro, 63 mariusmina.blogspot.com, 64 mathieu1.typepad.com, 65 mediafax.ro, 66 metrodemontreal.com, 67 mihneachirila.blogspot.com, 68 monitorulab.rol, 69 monitorulneamt.ro, 70 monversailles.com, 71 obiectivbr.ro, 72 observator.ro, 73 paulbacosca.net, 74 pe-gratis.com, 75 polimedia.us, 76 politique.net, 77 presaonline.com, 78 prosti.ro, 79 razvanmarin.ro, 80 realitatea.net, 81 reflexionslibres.20minutes-blogs.fr, 82 ro.altermedia.info, 83 ro.wordpress.com, 84 rombela.com, 85 simonatache.ro, 86 spinei.hotnews.ro, 87 sport.ro, 88 stiri.astazi.ro, 89 stiri.zoot.ro, 90 stirileprotv.ro, 91 stiritrasnite.blogspot.com, 92 taz-network.ning.com, 93 terresacree.org, 94 timpolis.ro, 95 tpu.ro, 96 twitter.com, 97 urbaniulian.ro, 98 urbanviorel.ro, 99 utilizatori.ro, 100 victorblog.ro, 101 ziare.com, 102 ziaruldeiasi.ro, 103 ziaruldevrancea.ro, 104 ziua.net, 105 ziua.ro, 106 ziuconstanta.ro. Abaterile de la normele limbii literare au fost sistematic înlăturate.

Mecanismele în uz de numire a unei pandemii gripale sunt următoarele: (1) *grip* (*influenza*, *pest*)¹ + determinant (toponim) care evocă aria geografică în care a fost localizat primul focar al pandemiei – termen familiar-popular: *grip spaniol*² (1918–1919), *grip asiatic* (1957–1958), *grip din Hong Kong* (din 1968–1969), *grip rusească* (1977–1978); (2) *grip* (*influenza*, *pest*) + determinant (zoonim, ornitonim) care numește agentul purtător al maladiei: *grip aviară* (2004–2005), *grip porcînă* (2009–2010); (3) acronim – termen științific: engl. SARS pentru *Severe Acute Respiratory Syndrome* / fr. SRAS pentru *Syndrom respiratoire aigu sévère*; A / H5N1 pentru gripa aviară; A / H2N2 pentru gripa asiatică și pentru gripa din Hong Kong).

Reactivând tiparul denominativ toponimic, bine fixat în conștiința colectivă, apelativul atribuit pandemiei izbucnite în luna aprilie 2009 în Mexic (*grip mexicană*) s-a răspândit cu repeziune și a fost adoptat de cele mai multe limbi.

În urma unor controverse aprute în mediile științifice și, mai cu seamă, sub presiunea unor mize de natură foarte diferită (politice, economice, culturale, de comunicare), această denumire a fost de îndată contestată, existând câteva încercări de înlocuire a sa în cadrul unor aprinse dezbateri lingvistice și terminologice.

Organizația Mondială a Sănătății Animalelor (OMSA) a demonstrat că, de fapt, focarul inițial al noii maladii nu a fost Mexicul, ci California, gripa de acest tip fiind identificată pentru prima oară ca entitate nosologică în statul Iowa, unde s-a constatat că prototipul virusului pandemiei din 1918 a supraviețuit la porcine. De asemenea, alte studii au dovedit că un focar de gripă porcînă cu virusul incriminat în 2009 a fost depistat încă în 1976 într-o bază militară din New-Jersey. În virtutea acestor considerente, OMSA a considerat că sintagma *grip nord-americană* (creat prin omologie cu *grip spaniolă*, *grip asiatică* ...) ar fi fost mult mai logică și mai apropiată de realitate decât *grip mexicană*. Pe de altă parte, așa cum era de așteptat, autoritățile populației Mexicului nu au întârziat să protesteze împotriva denumirii inițiale, respingând stigmatizarea și de teama unor complicații sanitare ce ar fi antrenat grave și inevitabile pierderi economice prin iminenta afectare a industriei turismului.

Pornindu-se de la premisa că porcul este gazda propice recombinației și purtătorii elementelor virale în cauză, prin similitudine cu *gripa aviară*, s-a ajuns repede la denumirea *gripă porcînă*. Numai că, la scurtă vreme după aceea, și acest termen s-a dovedit nesatisfăcător și problematic din punct de vedere științific. Denumirea a fost etichetată drept un abuz de limbaj, pentru că matricea virusului este un amalgam foarte original al unor secvențe genetice provenind din trei regiuni geografice (America de Nord, Europa, Asia): o proteină de origine umană, o proteină de origine aviară și alte două proteine de origine porcînă. În plus, toate cazurile cunoscute de boală au apărut ca urmare a transmiterii interumane (gripa nu are deci etiologie alimentară), tocmai porcinele necunoscând boala care le poartă numele.

Aproape simultan, Consiliul canadian al producătorilor de carne de porc a cerut adoptarea sintagmei denominative *gripă nord-americană*, în vederea evitării unor consecințe

---

¹ Ambii termeni dintre paranteze sunt nerecomandabili, ei aparând de altfel destul de rar, mai ales în traduceri stângace ale unor texte din engleză. În plus, *pest* ar mai trebui evitat și pentru că într-un denumire altor maladii, asemănătoare, înrudite sau destul de diferite de gripă.

² În realitate, denumirea a fost improprie, deoarece epidemia nu a izbucnit în Spania. Numele gripei provine de la faptul că Spania a fost singura țară care a făcut cunoscute public informațiile legate de respectiva epidemie.

economice dezastruoase pentru industria alimentară prin scăderea consumului cîmii de porc și prin interzicerea importului acesteia într-un număr însemnat de țări¹.

La obiecțiile oamenilor de știință și la protestele lobby-ului agro-alimentar s-a adăugat protestele unor oficialități israeliene, care au atras atenția că denumirea *gripă porcină* este percepută ca insultătoare în culturile Orientului Mijlociu, unde porcul este considerat un animal impur.

În sfârșit, luând în considerare faptul că cei doi termeni (*gripă mexicană* și *gripă porcină*) sunt generatori de confuzii, provocând și regretabile iritații, Organizația Mondială de Sănătate a decis adoptarea unei denumiri codificate și neutre, denumire aptă să deosebească virusul dat de cele cunoscute anterior – *A/H1N1* sau *A(H1N1)* și, pentru mai multă claritate: *A/H1N1/09*. Formula corespunde schemei uzuale de clasificare folosite în virusologie pentru descrierea tulpinilor virale, unde *A* = tipul virusului gripal (*A*, *B*, *C*), *H* = hemaglutinina, *N* = neuraminidaza (adică două proteine aflate la suprafața virusului cu ajutorul cărora acesta pătrunde în celulă), *I* = tipul fiecărei proteine de suprafață, *09* = anul în care a fost descoperit virusul. Prin urmare, noua gripă ar trebui numită *gripă de tip / produs de virusul A/H1N1/09*.

2. Tablou lexical/terminologic

Morbiditatea crescută (în comparație cu gripa aviară și mai ales cu gripa sezonieră), chiar în lipsa unei letalități medii și pe fondul unei simptomatologii comune cu cea a celorlalte tipuri de gripă, au făcut ca pandemia A(H1N1) să fie cea mai mediatizată epidemie de gripă din istorie. Mass-media a avut un cuvânt greu de spus în acest sens.

De așteptat ar fi fost într-o atare situație ca toate tribulațiile sociale, economice etc. stârnite de noua pandemie să înlăture și regăsească o reflectare pe măsura în limbaj. Este adevărat că reacții dintre cele mai felurite s-au înregistrat din momentul apariției noului flagel: de la o retorică vehementă și persuasivă venit din partea organismelor sanitare și a companiilor farmaceutice, până la un discurs dezavuant al cetățenilor de rând față de strategiile de persuasiune (catalogate drept pur conspirație amplu orchestrată mediatic de către trusturile de profil) la care a fost supusă populația de către cei dintâi. Ar fi fost deci în firea lucrurilor să constatăm că, în diferite limbi, discursul construit în jurul gripei porcine, isticizat și de o parte și de cealaltă, a stimulat creativitatea lingvistică, prin inovații lexicale/terminologice mai mult sau mai puțin originale, prin apariția unor inedite figuri ale persuasiunii, ale reinerii sau ale neîncrederii ori prin revalorificarea unor mai vechi. Urmărind fenomenul în mai multe limbi, am constatat cu oarecare dezamăgire că acest lucru nu s-a produs. Aproape fără excepție, vorbitorii unor limbi dintre cele mai diferite s-au mulțumit cu termenii curenți (științifici și familiar-populari), relativ neutri sub aspectul încercării lor conotative – *i. e.*: bielorus – *сві́нська грип*, ceh – *chřipka prasat*, daneză – *svineinfluenza*, engleză – *swine influenza/pig influenza/swine flu/hog flu/pig flu*, franceză – *grippe porcine*, germană – *Schweineinfluenza/Porzine Influenza/Schweinegrippe/Schweinepest*, italiană – *influenza suina/febbre suina*, macedoneană – *свине инфлуенца*, maghiară – *sertésinfluenza*, poloneză – *wi ska grypa*, portugheză – *gripe suína*, spaniolă – *gripe porcina/influenza porcina/gripe del cerdo*, turcă – *domuz gribi*, ucraineană – *свiнська грип*.

---

¹ Repetând scenariul relativ recent din perioada gripei aviare și a vacii nebune și după ce deja mai multe țări au suspendat importurile de carne de porc din țările unde fuseseră semnalate cazuri de contaminare cu noul virus.

2.1. Cu totul altfel stau lucrurile în limba română, într-o măsură mult mai mică, în limba franceză. În rândurile următoare voi repertoria totuși termenii echivalenți pentru gripa produsă de virusul *A(H1N1)* pe care i-am identificat în limba română (fără *gripă porcine*):

(1) **gripă nouă** :

saloanele special amenajate pentru cazurile de gripă nouă [3], în Neam nu avem nici un caz de **gripă nouă** și nici vreo suspiciune[69], **Gripa nouă** a băgat frica în olteni[88], **gripa nouă** ar putea omorî 3, 5 milioane de europeni[35], Deosebirea între gripa sezonieră și **gripa nouă** este că cea din urmă este, ca să vezi, nouă [16].

(2) **gripă porc** ¹:

tata crede că are gripă porcească / porcoasă / porc [100], *dacă și cu porc fac...* **gripă porc** [forum.7p.ro], *ce mai fac în afară de gripă porc*, de care sper să scap[32].

(3) **gripă porcească** ²:

Astfel s-a ajuns la Gripa Porcească [79], *pe teta cu gripă porcească s-a tratat* *acasă nu la spitale*[61], *Din ce cauză s-a produs gripa porcească?* [95], *nu mă refer la criza economică, ci la gripa porcească* [44], *a apărut gripa porcească în Suceava?*[4], *E de vin „gripa porcească”*[2], *tirile din ultimele două zile mă fac să mă gândesc că m-a prins pandemia porcească* [23].

(4) **gripă porcoasă** ³:

nu poți decide singur că ai sau nu ai gripă porcoasă [100], *Avându-se în vedere cunoscuta înrudire ontologică dintre bărbierii și porci, aceasta îi face pe cei din urmă mai vulnerabili la gripa porcoasă?*[49], **Gripă porcoasă** în masă. E epidemie de **gripă porcoasă** ... *Gripa care transformă omenirea în porci*[13], *Nu există gripă porcine. Ea se numește gripă porcoasă* [22], *Pentru că nu poate oferi porc de Crăciun, Sandu de la IJ oferă la totuși gripă porcoasă* [52], *Odată cu gripa porcoasă, s-a marșrit obiceicul cu pupăturile*[11], *Din cauza vaccinurilor pentru gripă porcoasă, PIB va crește*[29], *vrei să zice că a descoperit cum se transmite gripă porcoasă?*[85], *sper să nu [...] aibă gripă porcoasă* [54], *au apărut documente guvernamentale privind iminenta epidemie de gripă porcoasă* [9].

¹ Formă adjectivată a substantivului popular omonim.

² Sintagma exploatează confuzia posibilă între sensul propriu („care este caracteristic pentru porci; de porc”) și cel figurat („care vine de te obrăznicie, grosolan, mitocănie, comportament grobian...”) al determinantului *porcesc*. Substantivizat, elementul determinant poate fi folosit și singur: *cine s-a mai creat cu porcesca lor [...] s-a împart românii care intră în a formulare în engleză în care se spun dacă aduc porcesca*[104], *au uitat de porcescă și s-au preocupat să vândă vaccinul anticor uterin*[104].

³ „Care se poartă ca un porc”, „care vine de te lipsă de pudoare; obscen; trivial”.

Correspondentul francez, mai ales la feminin, are o foarte pronunțată conotație sexuală: **Grippe cochonne** éviterait et remplacerait le mot « porcine », mais les lobbies gays vont hurler à l'homophobie[58], éviter d'attraper la **grippe cochonne** (qu'on ne voit toujours pas arriver d'ailleurs)[70], Après la grippe porcine: la **grippe cochonne**[81], nous sommes tous bloqués par la **grippe cochonne**[42], ça me tente bien moi la **grippe cochonne**, mais y faut au moins être deux[42], on ne dit pas grippe porcine mais **grippe cochonne**[37], une urgente mobilisation contre cette **grippe cochonne**[10], Oubliions un moment la **grippe cochonne**[57], grippe porcine ou comme dit mon grand-père, **grippe cochonne**[64], le corps médical, très exposé à la **grippe cochonne**[93], une vaccination massive contre la **grippe cochonne**[92].

(5) **grip porcovan**¹:

semnat din cauza **gripei porcovane**[60].

(6) **gripa porcului/porcilor**²:

Gripa porcului mobilează și nătaea[69], Congresmanul american [X] vorbind despre **gripa porcului**[82], **Gripa porcului** se extinde[31], „**Gripa porcilor**” ucide peste 80 de mexicani[45], Ni te sfaturi de urmat pentru prevenirea **gripei porcilor**[100].

(7) **grip scrofeasc**³:

Vestita **grip scrofeasc** ne dă târcoale[28], doamnele mele, [...] aveți grijă mare la **gripa scrofeasc** [19], zice femeia că -s nebun ... că am **gripa** asta **scrofeasc** [19], poate am **grip scrofeasc** [99].

(8) **grip scrofin**⁴:

are **grip scrofin** [96], de când a apărut noua variantă cool a **gripei (scrofin)**, lumea a înnebunit[39], vrogi să nu mai fiți și voi numiți **grip scrofin** [80], totul este normal, nu am **grip „scrofin”**[95], **Gripa scrofin** e încă un plan malefic de a distruge omenirea[56], vine **gripa scrofin** ?[87], Cred că are **grip scrofin** ... că seamănă! Pentru a a o persoană ar trebui redenumit boala în „**grip scrofin**”[45], De **gripa scrofin** oricum nu scapăm[47], Dă-mi rețeta, da' repejor până nu dă **gripa scrofin** și peste mine[40], legat de pandemia de **grip scrofin**, președintele Colegiului medicilor din România a declarat[46].

(9) **grip suin**⁵:

actuala criză economică, [...], a fost înlocuită cu **gripa suin** [49], **Gripa suin** și tichia de mărghitar[38], dacă la aiă și-o zis **gripa** aviară, la **gripa porcilor** de ce nu-i zice, cum ar trebui, **grip suin**?[75], motiv pentru care a fost denumit influența /**grip suin** [106], tulpina H1N1 este o combinație între **gripa suin**, **gripa aviară** și **gripa umană** [41].

2.2. În același timp, și pentru denumirea gripei sezoniere / de sezon se folosesc în română mai mulți termeni (pe lângă **gripa sezonieră / de sezon**):

(1) **grip clasic** :

Ce nu e clar, dacă ai concediu medical pentru **gripa** porcească, poți și mai ieftin pentru cea **clasică** ?[35], **Gripa clasică** dă imunitate la virusul AH1N1[102], Cum se manifestă

¹ Derivat familiar de la *porc* cu sufixul *-ovan*, după modelul *prostovan*.

² Același procedeu și pentru **gripa aviară**: tot așa a fost și cu **gripa găinilor**, și cu **vaca nebună** [18], majoritatea achizițiilor având legătură cu **gripa găinilor**[94], pericolul apariției unei pandemii cauzate de „**gripa găinilor**”[2], **Gripa găinilor** semnalată în Cambogia și Thailanda[33], „**Gripa găinilor**” amenință România, Bulgaria și Ucraina[2], „**Gripa găinilor**” ar putea ucide milioane de oameni[2], **Gripa găinilor**, moartea lebedelor[89], „**Gripa găinilor**” amenință omenirea[49].

³ Derivat ad-hoc de la *scroaf* cu sufixul *-esc*.

⁴ Derivat ad-hoc de la *scroaf* cu sufixul *-in*, după modelul neologismului împrumutat *porcin*.

⁵ Pentru mecanismul invers (termen comun în loc de termen tehnic, neologic), vezi **gripă găinară**: Ca și **gripa găinară**, uor, pe nesimțite se va da uitării[18], DNA și **gripa găinară** [51], s-au aib **gripă găinară** [78], s-au îngrijoră de respectarea legii referitoare la **gripa găinară** în giude [103], au dat acum în **gripă găinară** [105], Capitala este și ea cuprinsă de **gripă găinară** [34].

gripa nouă, spre deosebire de **gripa... clasic** [95], antiviral folosit în **gripa clasic** [49], 40000 de persoane mor în fiecare sezon de **grip clasic** [65].

(2) grip comun :

nu auzi și pe nimeni să vorbească despre o pandemie de **grip comun** [27], *Focar de grip comun* la Bîrla [77], *Marius și-a făcut la dispensar vaccinul pentru gripa comun* [20], *Să presupunem că mâine mă îmbolnăvesc de grip comun* [49], **Gripa comun** nu mai sperie pe nimeni [73], *Care este diferența dintre gripa porcine și gripa comun?* [73].

(3) grip normal :

Gripa normală omoră 100000 de oameni pe an [75], pe unde s-a murit în celelalte ri probabil a fost **grip normal** [16], *Simptomele sunt asemănătoare atât la gripa normală, cât și la banala răceală* [100], *o comparație cu numărul de îmbolnăviri de grip normal din ani trecuți* [65].

(4) grip obișnuit :

36000 de oameni mor în SUA din cauza **gripei obișnuite** [27], 0,5 % rata deceselor la gripa porcine. Iar la **gripa obișnuită** rata deceselor este de 5 % [49], **Gripa obișnuită** vs. *Gripa nouă AH1N1* [30].

(5) grip veche:

Oameni buni, vedeți că mor de grip veche [17], *o statistică cu persoanele care au murit în aceeași perioadă de grip veche* [6], *gripa nouă -i mult mai puțin periculoasă decât gripa veche* [26], *nu știu prin ce trec cei loviți de gripa nouă, dar vă asigur că e destul de nenorocită gripa veche* [12].

2.3. Uneori, din dorința de a se preîntâmpina o posibilă decodare confuză sau cu intenția de a obține efecte umoristice, sunt alinați doi sau chiar trei termeni echivalenți (contextual)¹:

despre gripa nouă porcine [74], *se amuză de virusul porcino-scrofelin* [72], *Gripa obișnuită vs. Gripa nouă AH1N1* [30], *Cum știu dacă am gripa nouă AH1N1 (porcină) sau gripa de sezon (obișnuită)* [30], *Porcovana de grip porcine a ajuns, chipurile, cu viză în drept total de rezidență, în România* [50], **Gripa porcine (suină)** este foarte periculoasă [80], *din cauza gripei sezoniere (aia obișnuită), mor aproximativ 36000 de persoane pe sezon* [16].

În același scop, sunt posibile și contaminări cu sintagme terminologice denumind alte pandemii încă proaspete în conștiința locuitorilor: *Pandemie de grip porcine sau... gripa porcului nebun?* [5], **Gripa nebună** [80].

2.4. Cu adevărat originale și specifice românei sunt denumirile pentru *grip porcine* de sub § 2.1. – (2)-(5), (7)-(8). Succesul cel mai mare l-a înregistrat termenul improvizat *grip porcine*, folosit tocmai de aceea cu obstință în titluri:

---

¹ La fel în franceză: *cessez de vous inquiéter au sujet de cette grippe cochonne (grippe porcine)* [66].

Gripa porceasc în România pitoreasc [79], *Gripa porceasc nu va ocoli Neamul*[69], „*Gripa porceasc* ” în politica giurgiuvean [48], *De la gripa porcin la „gripa porceasc* ”[15], *Gripa porceasc i inversiunea carne elului prezidențial*[63], *Gripa porceasc love te la insign* [86], *Nu mi-e fric de gripa asta porceasc* ! [17], *Gripa porceasc este frate cu pucria* ul[91], *Guvernul, vaccinul i gripa porceasc* [63].

Forând uor lucrurile, am putea vedea în toate aceste folosiri voit ludice un corespondent în plan pragmatic al categoriei *meditativului*¹ (cu actualizare semantico-lexical), categorie gramatical propus de Zlatka Guentchéva i reluat apoi de al i cercetori. Încercarea de a contracara apari ia unei psihoze colective, i lipsa de încredere a locutorilor fa de campania instituional de prevenire a îmboln virii populaiei, desf urate într-o manier pe cât de agresiv, pe atât de incoerent i de lipsit de credibilitate, se manifest lingvistic i în alte moduri:

- (1) prin comentarii metalingvistice i prin glos ri umoristice explicite:
- (a) ale termenului *grip porcin* sau ale unor echivalente glume e²:

¹ Fr. *méditatif*. Categorie gramatical bazat pe opozi ii formale în interiorul unui sistem gramatical care îi permite enun iatorului s prezinte situa ii a c ror responsabilitate nu i-o asum, pentru c nu a luat cuno tin de ele în mod direct, de unde i posibilitatea de a- i exprima diferite grade de distan are fa de con inutul propriului s u mesaj.

² Exist i texte parodice mai ample i mult mai elaborate de acest fel, care combin mai multe dintre procedeele trecute aici în revist : *Ni te sfaturi de urmat pentru prevenirea gripei porcilor: nu sta în preajma porcilor. Se tie c b rba ii sunt prin defini ie ni te porci, a a c e de preferat s evita i compania lor; De asemenea, nu se recomand s v cump ra i porci pentru Cr ciun. i a a porcul nu se îngra în mai; nu pupa i porcul. Oricât de ata at a i fi de animal, nu-l s ruta i. Mai degrab folosi i alte abord ri mai fine: b tutul dup umeri (numi i popular i unci), strânsul de gât amical, b taia pe fleic, pardon pe spate; De fiecare dat când întâlni un porc, num ra i 11 pa i cu spatele i fugi i cât pute i. De i porcul are picioare scurte, ca i minciuna, v poate infecta doar cu privirea; oriciul se va arde sau se va folosi pentru mirgheluirea ma inilor, în special a daciilor Logan. Sub nici o form nu se va consuma!; Michael Jackson tia el c e bine s - i fac stocuri de m ti chirurgicale. De i sunt inutile, dau bine în peisaj. Idee de fars : împreun cu câ iva colegi de facultate / liceu / general merge i în parc purtând m ti chirurgicale pe bot / rât. Efect rapid i garantat! [100]; Ziceam c ai grip . Porcin . Cu gu , cu depozite de gr sime în obraji, gripa care groh ie i m nânc l turi. Porcin de la mama ei. Acum 2 ani ai avut grip aviari . Ai str nutat pân i-au c zut fulgii de la atâta gripâ aviari . / Anul viitor oare ce-o s mai ai? Grip câineasc ? Grip pisiceasc ? De fapt nu, c trebuie s fie ceva ce se m nânc . Deci ai putea avea grip de pizza sau grip de s rm leasc . Ai fi afectat, desigur. i-ar confisca sarmalele. Ar veni unii îmbr ca i în salopete etan e i te-ar verifica personal. Ce-ai, m , aici? Infractozaurule! Ce? Sarmale? P i sta e pericol de pandemie. Criminalule! Se confisc ! Ia te rog s eutanasezi i pizza aia, s nu avem discu ii. / Deci, eu zic a a. C urmeaz ni te gripe din ce în ce mai serioase: gripa grâului, gripa porumbului, gripa lucernei furajere. / Iar la final, prin lume va circula cea mai periculoas form de grip . Gripa banilor. Ai bani? Vine SUA i i-ia. Direct [84].*

La fel în francez , cu precizarea c în această limb cuplului *cochon – cochonne* îi este asignat o conota ie cu puternic tent erotic : *Après la grippe porcine: la grippe cochonne. [...] C'est le nom que les scientifiques ont donné à la nouvelle pandémie qui a été repérée sur les plages d'Hawaï surtout en fin d'après-midi, quand les grands fauves vont se désaltérer. / Quels en sont les symptômes? Sensation de chaleur excessive, tempes qui gonflent, oreilles qui bourdonnent, contractions inconsidérées et aléatoires de la masse musculaire, bredouillements, yeux qui se révulsent, voire, dans les cas les plus graves, contorsions spasmodiques accompagnés de cris inarticulés. / Cette nouvelle calamité proviendrait de la simple vision du galbe des hanches, du tomber de la poitrine, de la noblesse de la démarche, du grain impeccable de la peau et de la fermeté du jarret. / On a même vu des crises se déclencher à la seule évocation du rouge à lèvres, d'un bout évanescent de nylon, d'une bretelle de*

Nici nu tiu cum e corect, grip porcîn sau grip porceasc [14], S-a renun at deja la denumirea de „porcîn ”, suna oricum cam ciudat, oficial avem H1N1, care, din p cate, e mai greu de pronun at. Deci, din moment ce porcii sunt mai apropia i nou decât ni te litere i cifre combinate aiurea, denumirea va r mâne porcîn . Sau porcoas , depinde[75], De ce nu-i zice porceasc ? Nu era a a corect? Vezi tusea m g reasc , râta c preasc ... [...] Ba da, cred c -i corect a a, c eu când am scris mai sus, a a scrisesem „porceasc ”, îns am modificat. Noi în cas sau între prieteni, a a spunem, îns stora de prin mass media probabil c li s-a p rut mai elegant „porcîn ”[5], „Gripa nou ” sun de parc ar fi viru i din colec ia toamn -iarn ; special pentru oamenii foarte trendy[62];

(b) ale campaniei de avertizare a popula iei¹:

Nu în eleg de ce se face atâta tam-tam pe tema **gripei porce ti** în media româneasc [79], **Gripa porceasc** Despre asta se discut peste tot. La televizor, între colegi, între vecini, între prieteni i între du mani[16], Acum sper s mai trag pisica de coad cu criza asta fals i **gripa scrofin** [21], Chiar dac românii i-au dat frâu liber imagina iei i au aruncat „pe pia ” bancuri noi legate de **gripa porcîn** i politic , autorit ile dau asigur ri c nu exist nici un fel de probleme. [...] **Gripa „porceasc ”** Dac pericolul virusului AH1N1 îi pa te de la grani a jude ului, iar alegerile sunt destul de aproape, oamenii s-au apucat s îmbun t easc i umorul popular[68].

(2) prin imaginarea hazlie a altor epidemii asem n toare, de origine sau cu transmitere animalier ²:

A tept m cu ner bdare scenariul cu **gripa calului**. Pardon! **Gripa cabalin** [69], urm toarea **grip** pe care o s-o contactezi va fi, ghici, **gripa pisiceasc** [6], g ina-i aviar , vaca e nebun , porcu' e gripat... r mâne doar pe tele pentru gr tarul de 1 mai, asta pân nu apare i **gripa piscicol** [80], prin 2015, când vor veni la rând caii, cum se va numi, **grip echîn** ? **Cabalin** ? Sau **grip c l reasc** ? Dac gripa anului 2025 va fi dintr-un virus al oilor, i se va zice **grip ovin** sau **grip oin** ? Dar dac va veni de la vaci, i se va zice **vacin** ? C nu i se poate zice **bovin** , ea nevenind de la boi, ci de la vaci[75], pas rile fac grip aviar , porcu' face grip porcîn , mai nou câinele face **grip canin** [55], Grip aviar , grip porcîn , **grip elef neasc** , **grip maim reasc** i tot felul de astfel de gripe cu nume de animale au ap rut în ultima vreme cu scopul de a isteriza popula ia[24], Am „decât” o **gripa câineasc** sau, în cel mai r u caz, una **pisiceasc (felin** , cum ar zice Streinu cu cercei)[23], Mai nou, în locul r celii, capitali tii f r scrupule au lansat moda **febrei de tip porcîn, cabalin, stru olin, girafolin**, orice produce panic i vânz ri masive e binevenit[104], i **gripa aviar** i gripa porceasc i cea **iepureasc** de la anu' sunt simple gol nii[71], pe când **gripa felin** [...] i toate gripele astea, aviar , porceasc , **câineasc** , poate urmeaz i **pisiceasc** i s nu mai zic i altele[97].

(3) prin construirea de scurte enun uri în care termenului **grip porcîn / porceasc /scrofin** i se asociaz alte elemente din câmpul lexical al cuvântului **porc**¹:

---

soutien-gorge, d'une ficelle de string qui frémit dans la brise du soir sous le soleil couchant[81]; Au départ, c'était la grippe cochonne, ais les journalistes avaient estimé que le caractère jambonnesque de l'affaire était quelque peu ragoutant, et que l'expression bien connue « un esprit sain dans un porcîn » aller minimiser l'affaire. / A ce moment, un des symptômes de la grippe cochonne était d'avoir la queue en tire-bouchon et de traiter les infirmières de couennes[43].

¹ La fel în francez : *Les virus imaginaires, qu'ils soient du Sida, de la grippe saisonnière, de la grippe aviaire ou de la **grippe cochonne** ne sont pas des affaires médicales, mais des affaires politiques*[8].

² La fel în francez : *je suis tenté par l'appellation **grippe chamelle***[58].

Gripa Porceasc /10 chestiuni despre *gripa porcîn* /lat , în fine, revan a *porcului* asupra exploatatorului sau de veacuri... *Ignatul* acesta blajîn i inofensiv a prîtocit el ce a prîtocit i, acum, a aruncat în lupt o arm biologic redutabil [83], [X] e lovit de *grip scrofin* . *Gui* animalul f r încetare. Poate se cere în *cote ul* de la Jilava[45], La politicienii români efectul va fi un *rât de porc*. i sta deja are *râtul* mare. [...] i cred c gripa asta a pornit de la noi[101], mai multe daune provoac virusul *porcesc r* spândit de ei, *groh itorii* din scaunele cele mai înalte ale rii[1], de ce isteria asta de *gripa porceasc* , *groh itoare*?[7].

(4) prin n scocirea unor calambururi, mai mult sau mai pu in inspirate, care folosesc: (a) nume proprii – personaje fictive, derivate de la *porc* (*Inventat de Ionel Purcaru, din Medgidia, în scopul detect rii porcilor în scopul ob inerii hranei, detectorul de porci se bucur azi de un succes fenomenal, fiind utilizat de Statele Unite pentru detectarea porcilor, suspes i de gripa porcoas* [53], *Gui, gui, gui... M cheam Porcea i am grip porcoas* [25]) sau (b) derivate de la nume proprii – personaje reale i publice, având o sonoritate relativ apropiat de numele glume al gripei – *porceasc* (*De câ iva ani încoace se tot testeaz reac ia popula iei la fel de fel de „sperieturi cu gripa” (ba aviar , ba asiatic , ba porcîn , ba porceasc -nicolaieasc)*[98], chiar dac sc p m de *gripa porceasc* , economia tot va fi lovit de *gripa pogeasc* !)[90].

(5) prin estomparea caracterului terminologic al sintagmei denominative glume e (*grip porceasc / porcoas*): (a) prin sl birea rela iei de subordonare dintre elementele ei constitutive cu ajutorul unui demonstrativ (*Nu mi-e fric de gripa asta porceasc* !)[17], *pân la urm gripa asta porceasc e o eap la fel de mare ca aia a g inilor*[36], *Au f cut, s racii, prea multe b i de mul ime i au f cut grip de asta porceasc* [68], *Nu tiu ce e cu gripa asta porcîn* [88], *Vor s scape de noi i o dau pe gripa asta porcîn* !)[67], *am sc pat de gripa g inar , va trece i gripa asta mai porcoas* [80]); (b) prin introducerea modalizatorului de relativizare *a a-zis*, având o func ie similar (dar mai accentuat) cu marcarea termenului prin punerea sa între ghilimele (*spune i nu, nu, nu, nu vaccin rii pentru a a zisa grip porcîn [nou]*)[59], *Acu' cu vaccinarea antigripal , asta e op ional atît pentru gripa sezonier , cât i pentru asta a a-zis porceasc* [5]).

(6) prin deturnarea folosirii termenului din domeniul medical în cel politic², aducându-se în prim-plan sensul figurat (moral) al termenilor *porc, porcîn, porcesc*³:

aceast grip are dou forme: gripa porcîn : care afecteaz organismul, gripa porceasc : aceasta este gripa românilor, a politicienilor, gripa de stat[79], *Beleaua cu gripa porceasc e c lumea nu prea crede c e pe bune i, ca atare, nici nu o prea ia în serios. Îi zice a a c e de la porci. Da' nu de la ia din cocin , ci de la al i porci, unii cu cravat , care învârt i via a noastr odat cu bugetele pe care le au pe mân* [105], „*Gripa porceasc* ” se manifest prin indiferen , letargie, grea i sictir total fa de nevoile i problemele oamenilor, patru ani de zile, dup care apar pusee puternice de stim , respect, dragoste i chiar interes major fa de cet eni. Nu s-a descoperit înc tulpina acestui virus politicianesc, îns se fac eforturi serioase din partea giurgiuvenilor de a se feri de el. Cea mai frecvent metod fiind absenteismul de la vot./Dup atâ ia ani, de „tuse m g reasc ” la politicienii de Giurgiu, manifestat prin expectora ia a tot felul de minciuni i promisiuni f r acoperire, giurgiuvenii au cam devenit imuni la noua form de boal – *gripa porceasc* [48], printre efii de direc ii deconcentrate, a dat gripa „porceasc ” mai r u iama decît a dat gripa porcîn în toat

¹ Pentru alte exemple de acest fel, vezi 2. 4. (6).

² La fel în francez : *Grippe cochonne au gouvernement*[76].

³ Vezi nota 2, p. 168.

lumea. Dacă nu era gripa porcească, am fi zis că era vorba de jigodism politic[15], *Gripa porcinească a luat ființă în Palatul Parlamentului. E plin de suine acolo și de bovine, deopotrivă [...]* *Gripa porcinească provine ca origine din Parlamentul și Guvernul României*[80], *De 20 de ani îmi bat joc de asta și de noi și acum le-o dat Dumnezeu o boală pe m. sura lor. Aia aviară o fost pentru papagali, iar asta porcinească îi pentru porci*"[68].

3. Concluzii

Din numărul mare al exemplurilor și din felul în care au fost ordonate acestea reiese cu claritate că, mai mult decât alte limbi și îndeosebi în varianta ei „(foarte) relaxată”, româna dispune pentru situația particulară examinată aici de multiple mecanisme lingvistice apte oricând să creeze o fractură între discursul public solemn-oficial și cel individual (familiar și popular), atunci când cel dintâi se dovedește dintr-un motiv oarecare a fi insuficient de convingător. Revalorificând în permanență resursele semantico-lexicale ale limbii sau recurgând la variate strategii sintactice și pragmatice, locutorii reușesc, cu grade diferite de originalitate, să marcheze o distanță între imaginea propagandistică și isterizantă pe care autoritățile (sanitare, politice...) încearcă să le-o inducă față de fenomenul discutat (gripa pandemică a anului 2009) și propria lor percepție aspră a ceea ce este și stări de lucruri.

BIBLIOGRAFIE

- Academia Română / Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, *Dicționarul explicativ al limbii române*, [colectiv], București, Editura Univers Enciclopedic, 1996².
Le Trésor de la Langue Française Informatisé (TLFi).
Tratat de virusologie medicală, sub redacția N. Cajal, Vol I. – București, Editura Medicală, 1990.
Drigalski, Wilhelm von, Lot Fernand, 1955, *L’homme contre les microbes: les maladies contagieuses dans l’histoire et la vie des hommes*, Paris, Plon.
Guentchéva, Zlatka, 1996, *L’Énonciation médiatisée*, Louvain, Éditions Peeters.
Gutu Romalo, Valeria, 2002, *Corectitudine și greșală. Limba română de azi*, versiune nouă – București, Editura Humanitas Educațională.
Otman, Gabriel, 1996, *Les représentations sémantiques en terminologie*, Paris, Masson.
Presles, Philippe, 2007, *La grippe aviaire, comment s’y préparer?*, Paris, Éd. Jacob-Duvernet.
Rey, Alain, 1993, *Dictionnaire historique de la langue française*, Paris, Robert.
Stoichi oiu-Ichim, Adriana, 2005², *Vocabularul limbii române actuale. Dinamic, influențe, creativitate*, București, All.
Zafiu, Rodica, 2001, *Diversitate stilistică în româna actuală*, București, Editura Universității din București.

Pragmatico-stylistic Remarks on a Term: Grip Porcin ('swine flu')

These pages aim to visit the avatars of the terminological phrase **grip porcinească** (“swine influenza / flu”) in the medical technolect and in the object-language (touching upon a few interlinguistic considerations). Based on a corpus formed entirely of statements collected from the electronic media (on-line newspapers, discussion forums, blogs), this presentation aims also to emphasize the linguistic mechanisms (lexical, syntactical, pragmatic) used by speakers to denote a more or less subtle distancing from a certain event or fact (social, political, medical...) – as well as from the acute respiratory malady caused by the A(H1N1) virus.